

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Факультет архітектури будівництва та декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
КОМПОЗИЦІЯ

(назва навчальної дисципліни)

Обов'язкова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

(назва програми)

Спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»

(вказати: код, назва)

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Факультет архітектури, будівництва та декоративно-прикладного мистецтва

(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

Українська

(вказати: на якій мові викладається навчальна дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Композиція» складена

(назва навчальної дисципліни)

відповідно до освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 5 від 25.03.2024 р.) та введено в дію наказом № 101 від 26.03.2024 р.

Розробники: Городинська Анастасія Олегівна – асистент кафедри ДПОМ

Викладачі: Городинська Анастасія Олегівна – асистент кафедри ДПОМ

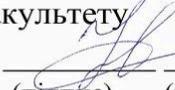
Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри декоративно-прикладного та образотворчого мистецтва

Протокол № 5 від “25” серпня 2024 року

Завідувач кафедри Жаворонкова М.І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою факультету

Протокол № 8 від “28” серпня 2024 року

Голова методичної ради факультету Євгенія Новак
(підпис) (прізвище та ініціали)

Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «**Композиція**» є обов'язковою освітньою компонентою освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, предметом вивчення якої є ознайомленні студентів із багатою культурною спадщиною Буковини через вивчення різноманітних видів декоративно-прикладного мистецтва, які сформувалися в результаті історичних, соціальних, етнічних та економічних впливів на регіон.

Робочою програмою освітньої компоненти «**Композиція**» передбачені мета та завдання вивчення навчальної дисципліни, окреслено компетентності, програмні результати, яких має набути здобувач ОП, критерії оцінювання навчальних досягнень студента та інші основні її структурні елементи (складові).

Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «**Композиція**» є формування у студентів фундаментальних знань і навичок у сфері композиції, стилізації та орнаментального проектування, що є необхідною основою для професійної діяльності у сфері мистецтва та дизайну. Курс спрямований на розвиток розуміння композиційних принципів, здатності гармонійно поєднувати традиційні та сучасні методи стилізації, формування індивідуального творчого підходу та професійного рівня виконання композиційних завдань.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни передбачає освоєння теоретичних основ композиції, гармонії форми та кольору, а також технологічних особливостей роботи з орнаментальними, рослинними, анімалістичними та геометричними мотивами. У процесі навчання студенти здобувають навички стилізації природних форм та створення композиційних рішень у декоративно-прикладному мистецтві, вчаться працювати з традиційними та цифровими технологіями при створенні композицій. Особливий акцент робиться на методах роботи над проектними завданнями, серед яких розробка авторського знаку, дитячої іграшки, ювелірної прикраси. Окрім практичної підготовки, дисципліна сприяє вихованню естетичного смаку, розвитку творчого мислення та формуванню індивідуального підходу до композиції.

Пререквізити

Для успішного засвоєння навчальної дисципліни «**Композиція**» необхідні знання та навички, здобуті під час вивчення таких дисциплін, як "Рисунок", що формує розуміння форми, пропорцій, світлотіньового моделювання; "Живопис", який сприяє освоєнню кольорової гармонії, роботи з колірними відношеннями та композицією кольору; "Історія декоративно-прикладного мистецтва", що дає уявлення про традиційні художні стилі, орнаментику, принципи стилізації в історичному контексті; "Професійна майстерність", яка забезпечує вивчення технічних навичок роботи з матеріалами, необхідних для створення композиційних та проектних рішень.

Постреквізити

Вивчення дисципліни «**Композиція**» є важливою складовою підготовки студентів до подальших курсів та професійної діяльності. Отримані знання та навички будуть використані у таких дисциплінах, як "Історія сучасного мистецтва", де аналізуються композиційні рішення у сучасному художньому процесі, "Рисунок" і "Живопис", що сприяють удосконаленню технічної майстерності у візуальному мистецтві, "Професійна майстерність", де студенти поглиблюють свої практичні навички у сфері мистецтва та дизайну, "Актуальні питання історії та культури України", що дозволяє розглядати композиційні принципи у контексті культурної спадщини. Окрім цього, курс "Іноземна мова" забезпечує підготовку до міжнародної співпраці у сфері мистецтва та дизайну, дозволяє аналізувати світовий досвід у композиційних практиках. Дисципліна також є

необхідною базою для розробки кваліфікаційних робіт та подальшої професійної діяльності у галузі мистецтва, декоративного мистецтва та проектування.

Компетентності та програмні результати навчання згідно ОП.

У процесі вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має набути таких компетентностей та програмних результатів:

Інтегральна компетентність (ІК) Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації творів мистецтва або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій, положень і методів та характеризується певною невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 10. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища.

СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

СК 3. Здатність формулювати цілі особистісного і професійного розвитку та умови їх досягнення, враховуючи тенденції розвитку галузі професійної діяльності, етапів професійного зростання та індивідуально-особистісних особливостей.

СК 4. Здатність оволодівати різними техніками та технологіями роботи у відповідних матеріалах за спеціалізаціями.

СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва.

СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

СК 7. Здатність адаптувати творчу (індивідуальну та колективну) діяльність до вимог і умов споживача.

СК 8. Здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації, діагностику стану збереженості матеріально-предметної структури твору мистецтва, формулювати кінцеву мету реставраційного втручання.

СК 9. Здатність використовувати професійні знання у практичній та мистецтвознавчій діяльності.

СК 10. Здатність усвідомлювати важливість виконання своєї частини роботи в команді; визначати пріоритети професійної діяльності.

СК 11. Здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

СК 13. Здатність викладати фахові дисципліни у дитячих спеціалізованих художніх та мистецьких закладах освіти

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Застосовувати комплексний художній підхід для створення цілісного образу.

ПРН 2. Виявляти сучасні знання і розуміння предметної галузі та сфери професійної діяльності, застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

ПРН 4. Орієнтуватися в розмаїтті сучасних програмних та апаратних засобів, використовувати знання і навички роботи з фаховим комп'ютерним забезпеченням (за спеціалізаціями).

ПРН 5. Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

ПРН 6. Застосовувати знання з композиції, розробляти формальні площинні, об'ємні та просторові композиційні рішення і виконувати їх у відповідних техніках та матеріалах.

ПРН 8. Аналізувати, стилізувати, інтерпретувати та трансформувати об'єкти (як джерела творчого натхнення) для розроблення композиційних рішень; аналізувати принципи морфології об'єктів живої природи, культурно-мистецької спадщини і застосовувати результати аналізу при формуванні концепції твору та побудові художнього образу.

ПРН 9. Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

ПРН 11. Визначати мету, завдання та етапи мистецької, реставраційної та дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи.

ПРН 13. Застосовувати сучасне програмне забезпечення у професійній діяльності (за спеціалізаціями).

ПРН 14. Трактувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

ПРН 15. Володіти фаховою термінологією, теорією і методикою образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації мистецьких творів.

ПРН 16. Розуміти вагому роль українських етномистецьких традицій у стильових рішеннях творів образотворчого, декоративного та сучасного візуального мистецтва.

ПРН 17. Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

ПРН 18. Формувати екологічну свідомість і культуру особистості, застосовувати екологічні принципи в житті та професійній діяльності.

Здобувач освіти повинен:

Знати:

- Основи композиції як фундаментальної дисципліни образотворчого мистецтва.
- Принципи стилізації рослинних, тваринних та геометричних форм у декоративному мистецтві.
- Закономірності ритму, симетрії, асиметрії, контрасту, нюансу та пропорцій у композиції.
- Осн Специфіку композиційних рішень у створенні художніх знаків, дитячих іграшок та ювелірних прикрас.
- Особливості кольорової гармонії у декоративному мистецтві.
- Взаємозв'язок традиційних композиційних прийомів з сучасними тенденціями у мистецтві та дизайні.

Вміти:

- Аналізувати композиційні принципи у декоративно-прикладному мистецтві.
- Стилiзувати природні та геометричні форми, адаптуючи їх до художньо-дизайнерських потреб.
- Конструювати гармонійні композиції в межах різних формотворчих завдань.
- Виконувати графічні розробки орнаментальних мотивів відповідно до визначеної тематики.
- Проектувати авторські знаки, дитячі іграшки та декоративні прикраси, враховуючи художньо-естетичні вимоги.
- Використовувати основи композиції у творчій та дослідницькій діяльності.

Володіти:

- Навичками графічного моделювання та стилізації форм.
- Методами аналізу композиційних рішень у декоративному мистецтві
- Техніками поєднання кольорових, ритмічних та пластичних елементів у композиції.
- Практичними підходами до створення композицій для різних сфер декоративно-прикладного мистецтва.
- Базовими знаннями з історії та сучасних тенденцій розвитку композиції в образотворчому мистецтві.
- Компетенціями в адаптації традиційних художніх мотивів у сучасному дизайні.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни Загальна інформація

Форма навчання	Рік зпід готовки	Се м е ст р	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			к ре д и ті в	го д и н	ле к ц і ї	пра к ти чні	се мі на р с ьк і	ла бо ра то рні	сам ості йна робота	індиві дуальні завдан ня	
Денна	2	5,6	6	180		120	-	-	60	-	5 іспит 6 іспит
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Структура змісту навчальної дисципліни 3 курс 5 семестр

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Проект розпису речей індивідуального користування.			2 0										

Тема 2. Проект багатопланового розпису на склі			20										
Тема 3. Проект панно з поєднанням природніх матеріалів			20										
Самостійна робота: Розробка рекламної продукції							30						
Разом за ЗМ1			60				30						
Усього годин	90		60				30						

**Структура змісту навчальної дисципліни
3 курс 6 семестр**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Проект елементів інтер'єру подарункового призначення			20										
Тема 2. Проект тематичного вітражу			20										
Тема 3. Проект іграшки на народну тематику.			20										
Самостійна робота: Розробка принту для серії елементів гардеробу							30						
Разом за ЗМ1							30						
<i>Усього годин</i>	90		60				30						

Тематика семінарських занять – не передбачено навчальним планом

**Тематика практичних занять
3 курс 5 семестр**

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Проект розпису речей індивідуального користування.	20

2.	Проект багатопланового розпису на склі	20
3.	Проект панно з поєднанням природніх матеріалів	20
	Разом	60

**Тематика практичних занять
3 курс 6 семестр**

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин
1.	Проект елементів інтер'єру подарункового призначення	20
2.	Проект тематичного вітражу	20
3.	Проект іграшки на народну тематику.	20
	Разом	60

Тематика лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

**Самостійна робота студента
3 курс 5 семестр**

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1.	Розробка рекламної продукції	30
	Разом	30

**Самостійна робота студента
3 курс 6 семестр**

№	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1.	Розробка принту для серії елементів гардеробу	30
	Разом	30

Практичний зміст програми навчальної дисципліни 3 курс 5 семестр

Тема 1. Проект розпису речей індивідуального користування

Завдання: Розробка декоративного розпису для предметів особистого вжитку (футляри, гаманці, мобільні чохла, дзеркальця, блокноти, посуд тощо).

Склад та вимоги:

Композиція має гармонійно інтегруватися у форму предмета, враховуючи його

функціональне призначення. Важливо зберегти баланс між орнаментальними елементами та вільним простором, створюючи естетично привабливий виріб.

Мета: Освоєння принципів декоративного оформлення малих форм, навчання адаптації розпису до реальних об'єктів, експериментування з кольором, фактурою та стилізацією.

Формат роботи:

Формат – А2.

Розпис у довільній техніці (традиційні матеріали або цифрові редактори).

Матеріали:

Традиційні (акрил, гуаш, маркери, туш).

Цифрові (Adobe Photoshop, Illustrator, Procreate).

Тема 2. Проєкт багатопланового розпису на склі

Завдання: Розробка композиції для розпису скла з використанням багатопланових елементів.

Склад та вимоги:

Композиція має складатися з кількох рівнів, що створюють глибину та просторовий ефект. Важливо враховувати взаємодію світла з кольором та прозорістю матеріалу.

Мета: Освоєння технік багатопланового розпису, вміння працювати з прозорими матеріалами, створення ілюзії простору та об'єму.

Формат роботи:

Формат – А1.

Розпис у довільній техніці (традиційні матеріали або цифрові редактори).

Матеріали:

Традиційні (вітражні фарби, акрил, гуаш, туш).

Цифрові (Adobe Photoshop, Illustrator, CorelDRAW).

Тема 3. Проєкт панно з поєднанням природних матеріалів

Завдання: Створення декоративного панно, що поєднує розпис та природні матеріали (дерево, каміння, текстиль, скло, метал).

Склад та вимоги:

Композиція має бути гармонійно збалансована, із грамотним використанням фактур та кольорових акцентів. Особливу увагу слід приділити поєднанню різних матеріалів та їхньому взаємозв'язку.

Мета: Розвиток експериментального підходу до матеріалів, вивчення комбінованих технік у декоративному мистецтві, формування цілісного художнього образу.

Формат роботи:

Формат – А2.

Змішані техніки (традиційні матеріали та цифрова обробка).

Матеріали:

Традиційні (акрил, гуаш, природні матеріали).

Цифрові (Adobe Photoshop, Procreate, 3D-графіка).

Практичний зміст програми навчальної дисципліни 3 курс 6 семестр

Тема 1. Проєкт елементів інтер'єру подарункового призначення

Завдання: Розробка декоративних предметів для інтер'єру, які можуть слугувати подарунками (скриньки, вази, декоративні тарілки, свічники, панно).

Склад та вимоги:

Композиція повинна відповідати подарунковій тематиці, гармонійно поєднувати форму, орнамент і кольорову гаму. Важливо враховувати практичну цінність виробу.

Мета: Розвиток навичок проєктування предметного дизайну, освоєння принципів декоративного оформлення інтер'єрних аксесуарів.

Формат роботи:

Формат – А2.

Довільна техніка виконання.

Матеріали:

Традиційні (акрил, гуаш, дерево, кераміка).

Цифрові (Adobe Photoshop, SketchUp, 3ds Max).

Тема 2. Проєкт тематичного вітражу

Завдання: Розробка тематичної вітражної композиції з урахуванням кольорових та світлових ефектів.

Склад та вимоги:

Композиція повинна враховувати принципи вітражного мистецтва, бути гармонійною за кольоровим та графічним рішенням.

Мета: Освоєння стилістичних особливостей вітражного мистецтва, вивчення технік колірної гармонії, поєднання світлопроникності з формою.

Формат роботи:

Формат – А1.

Довільна техніка виконання.

Матеріали:

Традиційні (вітражні фарби, гуаш, акрил, маркери).

Цифрові (Adobe Photoshop, Illustrator, CorelDRAW).

Тема 3. Проєкт іграшки на народну тематику

Завдання: Розробка ескізу та концепції декоративної іграшки, що базується на традиційних народних мотивах.

Склад та вимоги:

Композиція повинна відображати національну стилістику, з урахуванням форми, кольору та традиційної орнаментики. Важливо забезпечити естетичну виразність та адаптацію до матеріалів.

Мета: Освоєння принципів народного мистецтва у створенні іграшки, вивчення особливостей стилізації та декоративного проектування.

Формат роботи:

Формат – А2.

Довільна техніка виконання.

Матеріали:

Традиційні (гуаш, акрил, дерево, текстиль).

Цифрові (Adobe Photoshop, 3D-графіка, Blender, ZBrush).

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни “Композиція”

Види контролю:

Поточний контроль здійснюється протягом семестру та включає усне опитування, письмові роботи, практичні завдання та тестування. Усне опитування може бути фронтальним або індивідуальним і використовується для перевірки засвоєних теоретичних знань, зокрема основ композиції, стилізації рослинних і тваринних мотивів, правил побудови геометричних орнаментів, принципів гармонізації кольору, симетрії, ритму та контрасту. Письмовий контроль охоплює виконання самостійних робіт, термінологічних диктантів, есе, рефератів, а також наукових статей і тез, що дозволяють оцінити рівень аналітичного мислення студентів та їхню здатність аргументувати власні ідеї. Практичний контроль передбачає виконання графічних композиційних завдань відповідно до тематики курсу: стилізацію природних форм, розробку авторських знаків, створення ескізів дитячих іграшок і ювелірних прикрас. Тестовий контроль застосовується для перевірки теоретичних знань і проводиться у формі стандартизованих тестів у системі Moodle.

Рубіжний контроль проводиться після кожного змістового модуля. Він включає перегляд виконаних робіт відповідно до тематики змістового модуля та його завдань, а також тестування у Moodle. Важливою складовою рубіжного контролю є презентація самостійних проєктів, що дозволяє оцінити творчі здібності студента, його оригінальність та грамотність застосування композиційних принципів.

Підсумковий контроль проводиться у формі перегляду з комісією, до складу якої входять 3–5 викладачів за фахом. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів, що включають графічні композиційні завдання, творчі проєкти та науково-дослідні розробки студентів. Оцінювання здійснюється на основі технічної майстерності, композиційного вирішення, інноваційного підходу, естетичної якості виконання та відповідності завданню курсу. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами, аналізуючи їхні досягнення, сильні та слабкі сторони, надаючи рекомендації щодо подальшого вдосконалення навичок та розвитку творчого потенціалу. Такий підхід сприяє формуванню аналітичного мислення, самокритичності та розумінню власного художнього стилю.

Форми контролю:

Індивідуальний контроль передбачає виконання кожним студентом особистих завдань без сторонньої допомоги. Він використовується для оцінки самостійного рівня володіння матеріалом, креативності та вміння застосовувати композиційні знання на практиці.

Груповий контроль проводиться у малих групах та передбачає виконання спільних творчих проєктів, що розвиває навички командної роботи, ефективної комунікації та розподілу завдань у процесі роботи над композиційними рішеннями.

Взаємний контроль передбачає рецензування студентами робіт одне одного. Це сприяє розвитку критичного мислення, вдосконаленню навичок аналізу композиційних рішень, а також формуванню конструктивного сприйняття критики.

Самоконтроль дає можливість студентам оцінити власні досягнення, виявити слабкі сторони та самостійно вдосконалити свої навички. Він включає аналіз виконаних завдань, виправлення помилок і вдосконалення композиційних рішень.

Загальні підходи до оцінювання:

Оцінювання студентів здійснюється комісією викладачів у форматі перегляду творчих робіт, що забезпечує об'єктивність та враховує як технічні аспекти виконання завдань, так і креативний підхід студентів. Значну роль відіграє оцінка готових і комплексних робіт, які демонструють рівень майстерності студентів, їхню здатність інтегрувати різні техніки та матеріали. Аналіз спільних проєктів дозволяє оцінити ефективність роботи в команді, вміння розподіляти обов'язки та працювати в межах загальної концепції.

Презентації та захист проєктів є важливими критеріями оцінювання, оскільки вони дозволяють студентам продемонструвати навички публічного виступу, аргументації власних рішень, конструктивної критики та рефлексії. Індивідуальні творчі роботи оцінюються за рівнем оригінальності, стильового рішення та грамотного застосування композиційних принципів.

Окрему увагу у процесі навчання приділяють використанню сучасних технологій, зокрема цифрових програм (Adobe Creative Suite, SketchUp) та VR/AR-технологій, що дозволяють студентам працювати з візуалізацією проєктів у реальному часі.

Практичні заняття включають не лише студійні завдання, а й виїзні уроки у музеях, що дають змогу аналізувати реальні твори декоративно-прикладного мистецтва. Також організовуються екскурсії Буковиною, під час яких студенти досліджують культурні особливості регіону. Важливим аспектом є підготовка студентами власних екскурсій, що сприяє глибшому засвоєнню матеріалу, розвитку навичок публічного виступу та міжкультурної комунікації.

Самостійна робота студентів є обов'язковою частиною курсу та передбачає виконання ескізних розробок, написання наукових статей, рефератів, тез, створення наукових проєктів, що можуть бути представлені на конференціях, конкурсах та виставках. Виконані самостійні завдання оцінюються за рівнем їхньої наукової аргументованості, відповідністю до обраної теми, якістю оформлення, оригінальністю підходу та повнотою розкриття матеріалу.

Такий комплексний підхід до контролю та оцінювання дозволяє ефективно перевірити рівень підготовки студентів, сформувати необхідні професійні навички, креативне мислення та здатність до самостійного аналізу композиційних рішень у сфері декоративно-прикладного мистецтва.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивчення навчальної дисципліни «Композиція»

Здобувач вищої освіти має право на участь у неформальній/інформальній освіті.

У межах поточного контролю до рейтингу студента можуть зараховуватися додаткові бали за умови наявності у нього сертифікату про результати **неформальної/інформальної освіти** з проблеми, що відповідає тематиці курсу («Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-for-malnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>); «Положення про контроль і систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» (Ч.3, п. 3.6) (<https://www.chnu.edu.ua/media/ujmf2ufm/polozhennia-pro-kontrol-i-otsiniuvannia-rezul-na-ych-zdobuvachiv.pdf>). Доступність інформації для учасників освітнього процесу щодо визнання результатів неформальної освіти забезпечується через оприлюднення вище зазначених документів на офіційному сайті ЧНУ (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/>).

Критерії оцінювання неформальної/інформальної освіти студентів

Кількість балів, що зараховується студенту, залежить від обсягу здобутих кредитів та отриманих результатів навчання, однак становить не більше 20% (20 балів) від загальної кількості балів за курс (100 балів за системою ЄКТС).

Наприклад, Студент пройшов курс «Основи композиції: створення орнаментів» на платформі Coursera (<https://www.coursera.org/learn/design-fundamentals>) та отримав відповідний сертифікат. За цей студент може отримати **10 балів** з теми «Художні основи створення декоративних мотивів» (модуль 1).

Якщо студент пройшов курс, наприклад, «Креативний підхід до традиційного розпису» на платформі Prometheus , і має сертифікат, він отримує **2 бали**, тригодинний – 3 бали тощо.

За результативну наукову роботу (написання наукової роботи, тез доповідей, участь у науково-практичних конференціях, участь у роботі гуртка тощо) за профілем цієї дисципліни, за рішенням кафедри відповідно до критеріїв, встановлених програмою навчальної дисципліни, студент може отримати до 12 додаткових (заохочувальних) балів у межах максимальної загальної суми балів – 100.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на підсумковому контролі

Завдання для підсумкового контролю (екзамену) з навчальної дисципліни «Композиція» розміщені в системі електронного навчання Moodle за посиланням: URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=6232>

Форма проведення – Підсумковий контроль, згідно з навчальним планом, проводиться у формі перегляду. На перегляд виставляються роботи практичного та самостійного курсів. Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами.

Максимальна кількість балів, отримана студентом за екзамен – 40 балів

Підсумкова оцінка, як показник результатів вивчення навчальної дисципліни, складається із сумарної кількості балів за поточне оцінювання – **60 балів** та підсумкового модуль – контролю (екзамен) – **40 балів**, за **100-бальною університетською шкалою**.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

A – «зараховано» – студент глибоко і всебічно володіє теоретичними знаннями з основ композиції, стилізації, гармонізації кольорів та побудови орнаментальних форм. Вільно аналізує художньо-композиційні рішення, застосовує набуті знання у практичних завданнях, демонструє високий рівень графічної підготовки, креативності та точності виконання композиційних робіт. Вільно аргументує вибір композиційних елементів, логічно мислить, самостійно розробляє оригінальні творчі рішення. Роботи виконані на високому художньому рівні, відповідають усім вимогам курсу, демонструють авторський підхід. Студент бере активну участь в обговореннях, творчих дискусіях, своєчасно виконує всі завдання та презентує свої проекти на високому рівні.

B, C – «зараховано» – студент добре засвоїв теоретичні основи курсу, знайомий із рекомендованою літературою, правильно застосовує основні принципи композиції у практичних завданнях. Роботи виконані охайно, містять правильні композиційні рішення, але можуть мати незначні похибки у стилізації або гармонізації елементів. Студент аргументовано викладає матеріал, висловлює своє бачення композиційних завдань, однак допускає дрібні неточності у побудові композиції або виборі кольорової гами. Виконані завдання відповідають вимогам курсу, проте не завжди демонструють високий рівень оригінальності або експериментального підходу. Участь у дискусіях активна, але не завжди впевнена.

D, E – «зараховано» – студент в основному знайомий з курсом, але демонструє поверхове розуміння композиційних принципів. Виконані роботи мають композиційні недоліки, стилізація форм неточна, кольорові рішення непереконливі. Практичні навички засвоєні частково, студент невпевнено працює з графічними техніками, припускається

помилки у пропорціях, ритмічних побудовах, симетрії. Відповіді неповні, спостерігаються плутанина в поняттях та слабкі аналітичні навички. Деякі завдання виконані не в повному обсязі або подані із запізненням. Студент не проявляє ініціативи в творчих дискусіях, допускає неточності у термінології та логіці викладу матеріалу.

FX – «не зараховано» з можливістю перескладання – студент не опанував основні поняття курсу, слабо знайомий з теоретичним матеріалом, не орієнтується у принципах стилізації, композиції, гармонізації форми та кольору. Виконані роботи мають значні недоліки, відсутня стилістична узгодженість, лінійна і пропорційна побудова форми помилкова. Використання композиційних засобів хаотичне, творчий задум не прослідковується. Студент не може пояснити свої рішення, демонструє слабке розуміння термінології та логіки композиційних побудов. Значна частина завдань не виконана або подана неякісно. Спостерігаються пропуски лекцій та практичних занять, що негативно вплинуло на рівень засвоєння матеріалу.

F – «не зараховано» з обов'язковим повним курсом – студент не засвоїв основ композиції, не знайомий із програмним матеріалом і рекомендованою літературою. Відсутні практичні навички роботи з графічними техніками та стилізацією форм. Роботи або повністю відсутні, або виконані на незадовільному рівні, містять грубі помилки у композиційній побудові, відсутня логіка, ритм, гармонія. Студент не може пояснити принципи композиційних рішень, демонструє низький рівень зацікавленості, часті пропуски занять. Відсутня ініціатива до вдосконалення власних навичок. Для повторного складання курсу необхідне повторне вивчення дисципліни з виконанням усіх передбачених навчальним планом завдань.

**Розподіл балів, які отримують студенти
3 курс 5 семестр**

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)				Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1				40	100
T1	T2	T3	T4		
15	15	20	10		
Критерії для змістовного модуля №1				Критерій до екзамену	

Оцінювання студентських робіт у 5 семестрі здійснюється за такими критеріями: Композиційна єдність та інтеграція розпису у форму – роботи повинні гармонійно поєднувати орнаментальні мотиви з поверхнею об'єкта, враховуючи його особливості та функціональне призначення. Оригінальність творчого задуму – оцінюється індивідуальність стилю, авторський підхід та здатність адаптувати традиційні техніки до сучасного дизайну. Якість виконання та увага до деталей – роботи повинні бути виконані акуратно, з чіткими лініями, чистотою кольорових переходів та правильною передачею фактури. Технічна майстерність та володіння матеріалами – оцінюється рівень володіння традиційними та цифровими техніками розпису (акрил, гуаш, туш, вітражні фарби, графічні редактори). Відповідність проєкту вимогам завдання – роботи мають бути виконані у форматі А2 (для розпису речей індивідуального користування та панно) або А1 (для багатопланового розпису на склі), відповідати поставленим цілям і концептуальному задуму.	Екзамен передбачає перегляд робіт комісією із 3–5 викладачів за фахом. На перегляд виставляються всі роботи, виконані у рамках курсу (як практичні, так і самостійні). Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами, аналізує їхні успіхи, недоліки та дає рекомендації щодо вдосконалення. Оцінювання здійснюється за наступними критеріями: Глибина знань з теоретичного матеріалу (розуміння принципів композиції, гармонії форми та кольору, стилізації, орнаментального дизайну). Якість виконання графічних робіт (чіткість, охайність, відповідність завданню, композиційна грамотність). Креативність та художній підхід (оригінальність творчих рішень, стилістична довершеність, авторський почерк). Здатність аналізувати власні роботи та роботи інших (компетентність у поясненні свого композиційного вибору, аргументованість рішень). Уміння працювати з композиційними техніками у різних формах мистецтва (включаючи рослинні, анімалістичні та геометричні стилізації).	

**Розподіл балів, які отримують студенти
3 курс 6 семестр**

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)				Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1					
Т1	Т2	Т3	Т4	40	100
15	15	20	10		
Критерії для змістовного модуля №1				Критерій до екзамену	

Оцінювання студентських робіт у 6 семестрі здійснюється за такими критеріями: Композиційна цілісність та гармонія – роботи повинні демонструвати збалансоване поєднання форми, кольору, фактури та декоративних елементів відповідно до інтер'єрного чи декоративного призначення. Функціональність та адаптація до використання – оцінюється відповідність проєкту його практичному застосуванню (подарункові елементи інтер'єру, тематичні вітражі, народні іграшки). Якість виконання та володіння технікою – оцінюється рівень точності у роботі з матеріалами (традиційними або цифровими), акуратність, деталізація, гармонійне використання кольору та фактури. Творча самостійність та оригінальність – оцінюється здатність студента розробити індивідуальний стиль, експериментувати з формами та матеріалами, створювати композиційно завершені вироби. Презентація проєкту та аргументація вибору композиційних рішень – студент повинен грамотно пояснити концепцію роботи, вибір форми, кольору та матеріалів, демонструючи аналітичний підхід до проєктування.	Екзамен передбачає перегляд робіт комісією із 3–5 викладачів за фахом. На перегляд виставляються всі роботи, виконані у рамках курсу (як практичні, так і самостійні). Після оцінювання викладач проводить обговорення робіт зі студентами, аналізує їхні успіхи, недоліки та дає рекомендації щодо вдосконалення. Оцінювання здійснюється за наступними критеріями: Глибина знань з теоретичного матеріалу (розуміння принципів композиції, гармонії форми та кольору, стилізації, орнаментального дизайну). Якість виконання графічних робіт (чіткість, охайність, відповідність завданню, композиційна грамотність). Креативність та художній підхід (оригінальність творчих рішень, стилістична довершеність, авторський почерк). Здатність аналізувати власні роботи та роботи інших (компетентність у поясненні свого композиційного вибору, аргументованість рішень). Уміння працювати з композиційними техніками у різних формах мистецтва (включаючи рослинні, анімалістичні та геометричні стилізації).	

Питання для самоконтролю та контролю навчальних досягнень студента з навчальної дисципліни "Композиція"

1. Які основні принципи композиції використовуються у декоративному розписі?
2. Як гармонійно поєднувати розпис із формою предмета?
3. Які стилістичні особливості характерні для народного розпису?
4. Як створити композицію, що зберігає рівновагу між орнаментом і вільним простором?
5. Які техніки використовуються у розписі скла та як вони впливають на візуальне сприйняття?
6. Які композиційні прийоми допомагають створити глибину та багатоплановість у декоративних проєктах?
7. Як правильно підібрати колірну гаму для розпису, враховуючи світлопроникність матеріалу?
8. Які принципи поєднання природних матеріалів із декоративним розписом у створенні панно?

9. Як адаптувати традиційний орнамент до сучасного дизайну предметів індивідуального користування?
10. Які особливості композиції необхідно враховувати при створенні декоративних елементів інтер'єру?
11. Як правильно розміщувати орнаментальні елементи у проєкті вітражного розпису?
12. Які принципи гармонізації кольору застосовуються у вітражному мистецтві?
13. Як композиція впливає на функціональність та естетику подарункових елементів інтер'єру?
14. Які фактори необхідно враховувати при розробці іграшки на народну тематику?
15. Як зберегти єдність стилю у серії декоративних композицій?
16. Які техніки можна використовувати для цифрової розробки декоративних проєктів?
17. Як композиційні закони допомагають створити візуальну цілісність виробу?
18. Які особливості композиційного рішення необхідно враховувати при роботі з різними матеріалами?
19. Як ритм, симетрія та асиметрія впливають на сприйняття декоративної композиції?
20. Яку роль відіграє текстура та фактура у побудові композиції декоративного об'єкта?

Методи та освітні технології навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни використовуються:

1) *традиційні* дидактичні методи та прийоми:

- *словесні*: лекція, розповідь, бесіда, дискусія, дебати, повідомлення, опитування;
- *наочні*: показ, метод ілюстрацій, метод демонстрацій (використання ілюстрованих посібників, таблиць, замальовок на дошці тощо, задіяння комп'ютерної та мультимедійної техніки, демонстрація навчальних фільмів, інформаційних відеороликів, мультимедійних презентацій тощо);
- *практичні*: вправи, практичні роботи тощо.

2) *інноваційні* методи навчання: проблемне навчання, контекстне навчання (як інтеграція навчальної, наукової та практичної діяльності), особистісно-орієнтоване навчання, навчання у співпраці, ситуаційне навчання, дистанційне навчання (згідно розпоряджень щодо організації освітнього процесу), перевернутий клас (flipped classroom), метод проєктів;

3) *інтерактивні* методи навчання: корпоративне навчання (навчання в парах, робота в малих групах), колективно-групове навчання («велике коло», мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – вчуся); стимулювання творчої активності студентів (цікаві аналогії; фасилітована дискусія, вирішення ситуативних задач (Case study)); елементи навчального тренінгу.

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладач і студент) ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності.

Політика щодо відвідування занять: відвідування занять є обов'язковим.

Політика щодо академічної доброчесності: академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату, фабрикації, фальсифікації тощо. У разі порушення студентом академічної доброчесності, робота оцінюється на нижчу оцінку або ж незадовільно та має бути виконана повторно. Викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>), «Етичним кодексом Чернівецького національного

університету імені Юрія Федьковича» (<https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>).

Політика щодо дедлайнів і перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. За наявності поважних причин перескладання модулів відбувається із дозволу деканату.

Політика оцінювання роботи викладача. Здобувачі після кожного заняття оцінюють роботу викладача та можуть залишати відгуки і пропозиції в анкеті в системі електронного навчання Moodle.

Рекомендована література

Фахова (основна) література:

1. Алекс В. Вайт. "Основи графічного дизайну. Третє видання". – Київ: ArtHuss, 2019.
2. Еллен Лаптон, Дженніфер Коул Філіпс. "Графічний дизайн: Нові основи". – Київ: ArtHuss, 2018.
3. Кравченко А. П. Основи композиції в декоративному мистецтві. – Харків, 2011.
4. Куленко М.Я. Основи графічного дизайну. – К., 2006.
5. Потрашкова Л.В. "Основи композиції та дизайну". Навчальний посібник. – Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013.
6. Сергієнко Л. В. Декоративно-прикладне мистецтво: основи технік і технологій. – Львів, 2010.
7. Josef Albers. Interaction of Color. – Yale University Press, 2006.

Допоміжна література:

1. Дяченко С. М. Традиції та інновації в декоративно-прикладному мистецтві. – Київ, 2016.
2. Престон Блер. "Мальована анімація з Престоном Блером". – Київ: ArtHuss, 2018.
3. Стівен Геллер, Сеймур Кваст. "Графічні стилі: від вікторіанців до хіпстерів". – Київ: ArtHuss, 2018.
4. Тимошенко В. В. Основи кольорознавства в декоративному мистецтві. – Одеса, 2013.
5. Фредерік Рамстедт. "Мистецтво затишку". – Київ: ArtHuss, 2019.
6. Чекалова Г. О. Техніки декоративного живопису. – Київ, 2012.
7. Ellen Lupton. Thinking with Type: A Critical Guide for Designers, Writers, Editors, & Students. – Princeton Architectural Press, 2014.